Προσφορές και Θυσία στην Αγάπη και στα Ιδεώδη

Μαρία Χατζηανδρέου

Η ψυχανάλυση εξ αρχής θεωρεί ότι τα επιτεύγματα του ανθρώπινου πολιτισμού, μεταξύ των οποίων κεντρική θέση κατέχουν η δυνατότητα του ανθρώπινου όντος να αγαπά και να έχει ιδεώδη, χρησιμοποιούν ως ζωτική ύλη την ενορμητική ενέργεια του υποκειμένου. Ο S. Freud αναφέρει ότι ο ερωτευμένος «φτωχαίνει» το εγώ του επενδύοντας τη λιβιδινική του ενέργεια στο αγαπώμενο αντικείμενο, θα λέγαμε θυσιάζει το εγώ του στο αντικείμενο της αγάπης του.

Σε ανθρωπολογικό επίπεδο, η θυσία απετέλεσε ένα δομικό χαρακτηριστικό του ανθρώπινου πολιτισμού. Στη μυθολογία και στην θρησκεία, ένα υποκείμενο χρειάζεται να θυσιασθεί για να διασωθεί κάποιος ή κάτι (πρόσωπο ή και ιδεώδες) με μεγάλη αξία για το άτομο ή την κοινωνική ομάδα.

Θα πρότεινα να δούμε πότε οι παραιτήσεις (renunciations) από τις ενορμητικές επιθυμίες είναι προσφορές στον Έρωτα και στα Ιδεώδη του υποκειμένου και πότε περνούν στην ολική απάρνηση της αξίας της ζωής, πότε δηλαδή οδηγούμαστε στην απόμιξη των ενορμήσεων και στην ύφεση της ενόρμησης της ζωής (Eros).

Θα προσπαθήσω να τεκμηριώσω τις σκέψεις μου, αναφερόμενη στην Gradiva του W. Jensen και σε βινιέτες από δύο κλινικές περιπτώσεις.